

Praktijk

Sportcomplex Schotte in Aalst kiest voor efficiëntie dankzij slim ontwerp en slimme technieken

Lien Van Belle
stafmedewerker ISB
lien.vanbelle@isbvzw.be

Dag 1, sessie 17
Slimme sporthallen, minder personeel?
Sven Van Keymeulen, beheerder sportinfrastructuur SportAG Aalst

Een vergaande toegangscontrole en camerabewaking hebben een impact op je samenwerking met sportclubs en op de taakin-vulling van de zaalwachters. Sportcomplex Schotte in Aalst opende vorig jaar de deuren. Door de nodige aandacht te besteden aan techniek en automatisatie, werd Schotte een mooi voorbeeld van een slimme sporthal.

Schotte is een vrij complex gebouw, met een centrale kern waarrond alle sportfuncties zijn opgebouwd. In de grote sporthal van 70 op 45 meter kan je eenvoudig gezegd drie zaalvoetvalvelden naast elkaar beheren. Daarnaast zijn er een olympische turnzaal, een gevechtssportzaal, een danszaal, een fitness en een mooie horecazaak.

Slim ontwerp

Vele facetten kunnen al van bij het ontwerp meegenomen worden. Het is dus belangrijk om in de ontwerp-, en zeker ook nog in de bouwphase,

vanuit sport het volledige proces mee te volgen. De stad Aalst wilde met Schotte het tekort aan indoor sportinfrastructuur aanpakken. Het sportcentrum diende zowel voor de recreant als de topsporter een geschikte locatie te vormen. Daarom werd gekozen voor een zeer grote hal met een vrije hoogte van 12,5 meter en een vergunning voor 2.000 toeschouwers (met dus consequenties rond brandveiligheid). Dit impliceert ook dat er voldoende bergruimte moet zijn. Naast de bergruimte die in de lengte langs de sportzaal zelf loopt, is er een extra bergruimte gecreëerd langs de breedte van de sporthal, met dezelfde hoogte van

12,5 meter maar met een tussenverdieping. Zo kan onder andere ook de volleybalclub zijn professionele boarding vlot wegplaatsen na hun events.

De voorwaarde was dat het topsportgebeuren hand in hand kon gaan met een recreatieve sportlocatie. Er is dan ook sterk nagedacht hoe te voldoen aan de eisen van topsport en toch ook de dagdagelijkse gebruikers tevreden te stellen. Een topsportcomplex met veel recreatieve gebruikers vraagt bijvoorbeeld flexibele tribunecapaciteit. Aalst Sport wilde een grote tribune die toch overal geplaatst kon worden. Het werden degelijke grote tribunes van 12 ton die, ondanks hun grote gewicht, door één persoon op gelijk welke plaats in de zaal gezet kunnen worden.

De betonstructuur maakt het interieur vrij eentonig. De kleuren kleden het gebouw echter aan en zijn bovendien functioneel. Elke functie heeft een bepaalde kleur. Blauw voor sanitair, groen voor een deur die kan gereserveerd worden (zoals van de kleedkamers). Rood geeft toegang tot een sportruimte.

In alle zalen is een eenvoudig maar kwaliteitsvol audiosysteem geïntegreerd. Simpelweg inpluggen met een kabeltje, en je kan muziek spelen in de gereserveerde hal. Geen zaalwachter voor nodig, en geen extra eigen installatie. In de inkomhal werden lockers voorzien voor losse gebruikers. Niet met een sleuteltje, maar gratis te gebruiken door elke bezoeker met een eigen code.

Alle zalen zijn ontwikkeld in samenspraak met de gebruikers. Elke vierkante meter van de turnhal is doordacht en goed ingezet. De turnkring van Aalst is sterk in tumbling, dus daar is extra ruimte voor voorzien. Dit maakt de gebruikers extra tevreden. De gevechtssportzaal is één grote ruimte met twee tatami. Dankzij een scheidingswand tussen beide kunnen twee clubs apart trainen indien gewenst. Ook bij de danszaal werd gekozen voor

een heel eenvoudige ruime zaal die multifunctioneel kan worden ingezet. De bokscub kreeg geen aparte ruimte. Er is wel een mobiele boksring die in de danszaal kan worden ingerold. Slim multifunctioneel ruimtegebruik dus.

Voor het opmaken van het sportprogramma werd niet alleen gekeken naar bezetting 's avonds, maar ook overdag. Zo werd ook enorm ingezet op gebruik door scholen. De topturnhal is dus ook voor scholen toegankelijk gemaakt, met aangepaste inrichting.

Een heel belangrijk element dat het ontwerp van dit sportcentrum compleet maakt, is de ligging van de horeca. "Wij wilden vanuit de horeca elke sportruimte kunnen zien", legt beheerder Sven Van Keymeulen uit. "We hebben een concurrentiedialoog opgestart, waardoor er extra kwaliteit en betrokkenheid is van de uiteindelijke uitbater. We vonden het ook belangrijk voor de horecazaak dat er andere mogelijkheden waren, bijvoorbeeld overdag. Daarom kozen we voor vergaderzalen, waardoor ook bedrijven hier terecht kunnen in een accommodatie die audiovisueel perfect ondersteund is."

Combi-elastische vloer met doorbuigbegrenzers

Voor het sportprogramma wilde Aalst Sport een combi-elastische vloer maar dat beperkt de mogelijke belasting van bijvoorbeeld een tribune. Over het volledige oppervlak werden daarom doorbuigbegrenzers gestoken. Resultaat: voldoende buigzaamheid voor de sporters, maar toch voldoende begrensd om zware tribunes te kunnen installeren.

De flextoezichter wordt ingezet waar nodig en dient ook bij ziekte en afwezigheid beschikbaar te zijn

Automatische badgecontrole

Schotte koos voor een aantal slimme technieken die zorgden voor een meerkost in de investering. Ze kunnen echter op korte termijn terugverdiend worden: een gebouwbeheerssysteem, een automatische badgecontrole en camerabewaking.

Het gebouwbeheerssysteem koppelt de programmatie automatisch aan de ventilatie, de verlichting, de verwarming ... Het systeem werkt via internet, dus alles kan vanop afstand gestuurd worden: vanop de laptop in de kantoren, of van eender waar. Schotte koos voor ledverlichting. Elk lichtelement kan apart of in groep gestuurd worden op bepaalde luxwaarden, en afhankelijk van de reservaties. In de grote zaal kan 1500 lux gehaald worden op 100%.

Aalst koos voor het reservatiesysteem van Syx. Zoveel mogelijk wordt vooraf ingesteld maar op het moment zelf zijn aanpassingen steeds moge-

lijk. Een hardware-badgesysteem zorgt ervoor dat gebruikers automatisch, maar toch beveiligd, toegang krijgen tot kleed- en sportruimtes. In de inkomhal zijn prikborden vervangen door led schermen, en daar zie je welke kleedkamer is toegewezen. Een half uur voor de reservatietijd krijg je als gebruiker toegang tot de kleedruimte. Als de sporten elkaar opvolgen, mag je de sportzaal betreden vijf minuten voor je startmoment. De lichten vallen automatisch uit 10 minuten na reservatie. "Maar niet volledig", nuanceert Van Keymeulen. "In de eerste weken viel alles uit, met als gevolg dat de aanwezigen plots in het donker stonden. Nu blijft dus een beperkt deel geactiveerd, samen met de lichten naar de uitgangen."

Het badgesysteem werd geïntegreerd in de sportpas. Gebruikers krijgen dus geen extra pas of badge. Het platform van de UiTPAS wordt meer en meer uitgebreid en is in Aalst dus zeker niet alleen een kanspas. Inschrijvingen voor sportkampen, zwemabonnementen, de parking van Schotte ... zullen in de toekomst gekoppeld worden. Nu kan het personeel bijvoorbeeld al gratis parkeren aan Schotte via hun UiTPAS.

Door de grote zaaloppervlakte zetten de zaalwachters geen toestellen klaar. Ze geven ook geen toegang tot de kleedkamers. Het is daarom zeer belangrijk om de klanten op te leiden. "Aan elke deur waar je kan badgen, hangt nu een instructiefiche om de klant duidelijk te maken wat hij moet doen. Hoe eenvoudig het sleutelprincipe ook leek, gebruikers wisten niet hoe ze met de kaarten aan de slag moesten."

Een derde slimme investering is de camerabewaking in het volledige centrum, ook in de sportruimtes. De zaalwachter kan dus vanaf één plaats alle ruimten zien, al is het niet de bedoeling dat hij/zij permanent naar de beelden kijkt. De beelden worden 30 dagen lang bewaard. Opnieuw heeft Aalst Sport hier kansen gegrepen. De camera's zijn full HD. Trainingen en wedstrijden worden nu gefilmd en als

Kostenplaatje

Het sportcomplex kostte € 13.500.000, inclusief omgevingsaanleg. De stad Aalst betaalt aan exploitant Cordeel € 1,2 miljoen beschikbaarheidsvergoeding, waarvan 30% gesubsidieerd wordt via het sportinfrastructuurplan. De bouwfirmas zijn 30 jaar verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. Het gebruikersonderhoud zit bij het SportAG (o.a. poetsen). Als de sporthal onbeschikbaar zou zijn voor een dag door een mankement, dan betaalt Cordeel een boete van € 14.600 per dag als korting op de beschik-

baarheidsvergoeding. Deze clause geeft Sport Aalst de garantie dat defecten zeer snel opgevolgd worden.

De horeca-uitbater heeft de ruimte in casco gekregen. Het enige waar Aalst Sport in investeerde, zijn de vaste toestellen van de keuken. De rest heeft de uitbater zelf moeten inrichten. Om de horeca-uitbater de kans te geven zijn investering terug te verdienen, is de concessievergoeding lager en op langere termijn vastgelegd.

Het badgesysteem voor toegang werd geïntegreerd in de UiTPAS

© Syx Automations

de club de sporters inlicht, kunnen de beelden ook gebruikt worden voor sportanalyse.

Met of zonder toezicht

In Aalst heeft men bewust gekozen om altijd service te verlenen aan de klant, dus om wel met zaalwachters te blijven werken. Door de slimme toepassingen is de tijdsbesteding echter veel efficiënter. De toezichter kan zich bijvoorbeeld meer toelagen op onderhoudstaken. Het Autonoom Gemeentebedrijf heeft 21 toezichters in dienst die instaan voor zeven Aalsterse sportcentra (indoor en outdoor). Bij de start van het AG, twee jaar geleden, hadden alle zaalwachters een vaste werkplek. Door de opening van Schotte, een extra site met grote capaciteit, maar ook om een betere personeelsstructuur te krijgen, werd een nieuw systeem uitgewerkt.

“We hebben een werkgroep opgericht met een aantal nieuwe toezichters, enkele anciens, een aantal mensen van de indoorcentra, en een aantal mensen van de outdoorcentra. Er is zo een gedragen beslissing

gekomen over de nieuwe manier van werken”, legt Van Keymeulen uit. De nieuwe structuur heeft zeker een impact op programmatie voor activiteiten en inhoudelijke taken van zaalwachters. Er werd ook gekozen voor een wisselend systeem, zodat men geen vaste werkplek meer heeft. In het nieuwe systeem zijn er drie groepen: outdoorcentra, indoorcentra + indoor weekend en Schotte + Schotte weekend.

Daarnaast werd de ‘flextoezichter’ gecreëerd. De toezichter die in de flexweek fungeert, wordt ingezet waar nodig en dient ook bij ziekte en afwezigheid beschikbaar te zijn. Op deze manier vallen vervangingen niet steeds bij dezelfde persoon en is er duidelijkheid over wie wanneer van permanentie dient te zijn. Deze ontvangen dan ook een permanentievergoeding. In een jaar zijn er 39 piekweken en 13 dalweken. Daarin worden veel herstellingen gedaan en wordt ook massaal verlof genomen.

Om de mindere inzet van zaalwachters te compenseren, wordt meer tijd geïnvesteerd in het opleiden van de klanten en het organiseren van gebruikersvergaderingen in alle cen-

tra: wat zijn de extra wensen, wat gaat goed, waar zitten knelpunten?

De grote gebruikers kunnen de zaal gebruiken op momenten dat er niemand aanwezig is. Aalst Sport steunt hier op de vertrouwensrelatie met de clubs en de camerabewaking als er toch iets fout loopt. De hoofdingang blijft dan gesloten, maar de achteringang is ‘badgebaar’. Ook de horecazaak en fitness kunnen los van Aalst Sport opendoen en functioneren. Vooraf werd besproken hoe vaak ze minimaal open moeten zijn maar zij kunnen uiteraard kiezen voor extra openingsuren. De horeca heeft geen badgeuren, op vraag van de horeca zelf.

Conclusie: Een slimme sporthal vraagt een intensievere planning, maar zorgt wel voor een efficiëntiewinst in dagdagelijkse uitvoering van taken. //

Meer lezen over dit onderwerp? Zoek in de ISB-Kennisbank met de trefwoorden TOEZICHT, AUTOMATISERING, SPORTINFRASTRUCTUREN